

El primer ministre turc, Recep Tayyip Erdoğan.

“No es pot parlar de genocidi”

Recep Tayyip Erdoğan (Istanbul, 1954) és el primer ministre de Turquia. En aquesta entrevista argumenta per què el seu país no accepta que es parli de genocidi a l'hora de referir-se a la mort de centenars de milers d'armenis ara fa 95 anys.

Senyor primer ministre, com és que la Turquia moderna no reconeix el genocidi de l'imperi Otomà contra els armenis? La

comissió d'afers estrangers de la Cambra de Representants dels EUA ha aprovat una resolució sobre el genocidi armeni...

—Quan un periodista fa servir la paraula *genocidi*, primer ha d'haver analitzat la qüestió amb cura. No es pot parlar de genocidi contra els armenis. El genocidi és un terme legal. El 2005, vaig escriure una carta a Robert Kotxarian, aleshores president d'Armènia, en què li deia que aquesta no era una qüestió per a polítics com ara nosaltres, sinó que l'havien d'estudiar els historiadors. Actualment, hi ha milions de documents sobre aquesta qüestió als arxius turcs, i d'ençà que vaig escriure a Kotxarian se n'han examinat més d'un milió. Si al vostre país hi ha arxius, li vaig dir, feu-los accessibles. I si els historiadors no poden aclarir prou la qüestió, que s'hi posin els advocats, els científics del camp polític i els arqueòlegs.

—Els armenis opinen que les comissions d'historiadors són el millor sistema per ajornar indefinidament

disputes d'aquesta mena. I nosaltres no considerem que els polítics no haurien de parlar de genocidi. Una persona que ha fet servir aquesta paraula és l'actual president dels Estats Units.

—Si va fer servir aquesta paraula, ho va fer per equivocació. Un terme no és més correcte pel fet que l'emprí un president. A banda, els nord-americans no són part implicada en la qüestió. Els Estats Units, igual com més països, en aquest cas són simplement espectadors. Els únics participants som nosaltres i els armenis. És la nostra història. El 1915, encara no s'havia creat la República Turca. Era l'època de l'imperi Otomà, que en aquells moments estava aliat amb Alemanya.

—I la República, no és la successora legal de l'imperi Otomà?

—Evidentment, Turquia es va fundar amb allò que quedava de l'imperi Otomà. Cap país no pot negar aquesta ascendència. Qui nega la seva ascendència peca. Si després de l'examen històric del passat surt a la llum alguna cosa seriosa, estem preparats per a acceptar la nostra història. Però és important que els armenis també estiguin disposats a acceptar la seva.

—Quina història haurien d'acceptar, en aquest sentit, els armenis?

—Allò no va ser un assassinat massiu comès per un bàndol contra l'altre, sinó una batalla, que va segar vides de turcs i d'armenis, ciutadans lleials de l'imperi Otomà. Però després, alguns d'aquests van caure sota el control de potències estrangeres i es van insurreccionar. Això s'ha d'estudiar amb molt de deteniment.

—Com és que heu abrandat més un debat ja espinós esmentant la possibilitat de deportar tots els armenis que treballen il·legalment a Turquia?

—M'entristeix que ho vegeu d'aquesta manera. Jo vaig parlar de què podíem fer. Durant anys, hem tolerat els armenis que no tenien permís de residència. Simplement vaig dir que aquest no havia de ser sempre el cas. Arreu del món es parla del problema dels treballadors il·legals, però quan algú en parla a Turquia, sorgeix la preocupació.

—Per què voleu castigar els armenis de Turquia per les resolucions

sobre el genocidi aprovades a l'estranger, com la dels Estats Units i, més recentment, la de Suècia?

—Qui ha dit que en responsabilitzem els armenis? Jo no ho he dit mai. Vam començar un procés d'acostament entre Turquia i Armènia fa un any. Volem normalitzar les nostres relacions. I la comissió d'afers estrangers del Congrés dels EUA, a petició de la diàspora armènia, tot d'un plegat va aprovar una resolució que qualifica de genocidi els esdeveniments del 1915. Això no hi ajuda gens. Ens adrecem a la diàspora armènia i als països que l'abonen: a Turquia hi ha armenis que són ciutadans tures i hi ha els qui hi viuen il·legalment. Fins avui no hem parlat de la qüestió de la deportació, però si la diàspora continua exercint pressió, potser serem capaços de fer-ho.

—Rebutgeu el terme genocidi i, en canvi, vós mateix el feu servir moltes vegades. Acuseu, per exemple, Israel de genocidi a la franja de Gaza. D'una altra banda, defenseu el president sudanès, Omar al-Baixir, dient que un musulmà no pot cometre un genocidi. Els musulmans són en certa manera persones millors que els jueus o els cristians?

—Traieu totalment de context les meves paraules. No cauré pas a la trampa. Vaig dir que, fins a un cert punt, els esdeveniments de Gaza es poden qualificar de genocidi: hi van morir 1.400 persones, moltes de les quals a causa de la munició de fòsfor, més de 5.000 van quedar ferides i 5.000 famílies es van quedar sense casa.

—I al Sudan?

—En aquest cas, parlava de principis. Sóc musulmà. Però mai no he comparat la meua religió amb les altres. Vaig dir que un musulmà no pot cometre genocidi de la manera que el defineix l'ONU. L'islam és una religió de pau. Els musulmans consideren que qui mata un innocent es comporta com si matés tota la humanitat.

—Turquia ara és membre no permanent del Consell de Seguretat de l'ONU. També hi ha la possibilitat que sigui el país a través del qual es podria produir un intercanvi d'urani enriquit. Donaríeu suport a unes sancions contra Teheran? L'Agència Internacional de l'Ener-

gia Atòmica (AIEA) té dubtes sobre la naturalesa pacífica del programa nuclear.

—Això no és cert. L'AIEA mai no ha arribat a aquesta conclusió.

—Al darrer informe, especificava clarament que Teheran no ha col·laborat prou per descartar-ne l'ús no pacífic.

—Jo ho veig diferent. L'Iran va proposar de transportar el seu urani enriquit a un altre país i, en canvi d'això, els iranians volien energia nuclear. La qüestió que es debat ara és si es durà a terme aquest intercanvi. L'ex-director de l'AIEA, Mohàmmed el-Baradei, va proposar Turquia. Al principi, els nord-americans no hi estaven d'acord, però després ho van acceptar. Ara esperem la resposta de l'Iran. Semblava que aquest país prenia en consideració aquesta possibilitat, però després es va tallar la connexió.

—Si l'Iran rebutja la proposta, donareu suport a les sancions?

—D'entrada, haurem de mirar de trobar-hi una solució diplomàtica. S'han imposat sancions contra l'Iran unes quantes vegades, però quin n'ha estat el resultat? Ara mateix, no arriben a l'Iran productes procedents dels EUA o d'Alemanya? Sí, de manera indirecta. Evidentment, a l'Iran hi ha Mercedes. I també Peugeot. M'agrada parlar amb franquesa. En política, no suportem que s'amaguin coses. Ens cal diplomàcia, diplomàcia i diplomàcia. Tot allò que no ho sigui no farà res més que posar en perill la pau mundial. Que potser els qui exerceixen pressió no tenen bombes nuclears? Turquia no és una potència nuclear, però en aquesta regió hi ha un país que sí que té armament nuclear.

—Us referiu a Israel.

—L'Iran ara mateix no té cap arma nuclear. Ho diem amb tota claredat: no volem armament nuclear a la nostra regió.

—Ho heu deixat també tan clar al president iranià Mahmud Ahmadinejad?

—I tant. Parlo tan clar amb ell com amb vós. No volem armament nuclear en aquesta regió.

*Daniel Steinworth
Bernhard Zand*

Traducció de Carme Geronès